

Ruimte voor groen

Meerjaren Groenprogramma Voortgangsrapportage 2021

Gemeente Utrecht

Utrecht.nl/
groenbeleid

Colofon

Projectmanagement

Janny Straatsma

Opdrachtgever

Opgave Groene Leefomgeving

Grafische realisatie

OntwerpStudioRuimte

Versiedatum

5 april 2022

Bestuurlijke besluitvorming

PM

Inhoudsopgave

Inleiding	4
Wat hebben we in 2021 bereikt?	5
Groen in straten en buurten	5
Verbetering Parken	10
Groene routes	11
Groen om de stad	12
Meer bomen	13
Vergroten biodiversiteit	14
Waar is in 2021 aan gewerkt?	15
In uitvoering	15
Vorbereiding projecten	16

Inleiding

In deze rapportage staan de hoogtepunten van de vergroening van de stad in 2021. Sinds 2020 is het Meerjaren Groenprogramma een vast onderdeel van het Meerjaren Perspectief Ruimte (MPR). De MPR bevat geen aparte terugblik over de uitgevoerde projecten, vandaar dat we deze voortgangsrapportage maken over de projecten uit het Meerjaren Groenprogramma.

In 2021 is de Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040 (RSU) vastgesteld door de raad. De Groene Schaa sprong is één van de hoofdo pgave hierin. Het gaat daarbij zowel om het toevoegen van 440 ha groen, indien binnen de stad 60.000 woningen worden gebouwd, als ook op het toevoegen van groen op de verschillende schaalniveaus. Een bewoner heeft groen nodig in zijn of haar straat en buurt, wil langs een groene route lopen of fietsen naar een park, heeft de parken nodig om te sporten, te ontspannen en anderen te ontmoeten en heeft aan de rand van en buiten de stad groen- en recreatiegebieden nodig. Op al deze schaalniveaus voeren we projecten uit. Daarnaast doen we mee met projecten om gemeentebreed bomen toe te voegen. En we werken aan het vergroten van de biodiversiteit. met meer biodiversiteit en ecologische kwaliteit.

► illustratief overzicht met de schaalniveau's voor de groene schaa sprong.

Wat hebben we in 2021 bereikt?

Groen in straten en buurten

Het Groene Lint

Het concept voor het Groene Lint in Overvecht is ontwikkeld met bewoners. We zijn begonnen met kleinschalige experimenten met picknickbanken, een moestuinbak en een bibliotheekkast. Als start van de ambitie van het Groene Lint voor meer eigenaarschap en contact tussen bewoners. Dit zijn de inspirerende locaties voor bijeenkomsten geweest, waarbij bewoners met ideeën en ontwerpen hebben bijgedragen aan inrichtingsplannen. De hoven aan de Carnegiedreef, die in 2022 uitgevoerd worden zijn hier voorbeelden van. Bewoners kiezen voor een combinatie van kleinschalig groen, speelplekken, activiteiten die ze zelf vorm kunnen geven, zoals een kruidentuin en betere verbindingen met de flats.

Een groot deel van Groene Lint is nu ook herkenbaar vormgegeven met bijzondere beplanting en bloembollen. Dat gaan we in de eerste helft van 2022 afronden. En dit wordt ingezet als inspiratie voor versterken van groenstructuren elders in Overvecht. Zo willen we het Groene Lint inzetten als methodiek voor gezonde verstedelijking. Een experimentele combinatie van fysiek en sociaal, veel meer variatie beplanting, met meer biodiversiteit en ecologische kwaliteit.

► Participatie bijeenkomsten Groene Lint in Overvecht.

► Aanleggen bijzondere beplanting langs het Groene Lint.

Naar een groen Rivierenwijk

In Rivierenwijk zijn samen met bewoners en een lokale hovenier ruim 40 geveltuinten aangelegd; in totaal meer dan 140 strekkende meter aan geveltuin.

► Aanleg geveltuintjes

Daarnaast is een succesvol zelfbeheerproject gestart in het Waalstraatplantsoen: een groep buurtbewoners heeft nu bijna een jaar een stuk verwaarloosd openbaar groen van ongeveer 1.200 m² in beheer. In deze periode hebben zij onder begeleiding van een lokale hovenier een groene boost aan het plantsoen gegeven; elke woensdagavond en zaterdagmiddag werken zij samen op biologische en ambachtelijke wijze aan het verzorgen, opfleuren en herinrichten van het plantsoen.

► Zelfbeheerproject Waalstraatplantsoen.

Groene ommetjes

We werken in een aantal wijken aan het toevoegen van groene schakels om meer ommetjes mogelijk te maken: De eerste schakel van het groene ommetje in Lombok (West), de Jakob Van Lennepdwarsstraat, realiseerden we in het voorjaar van 2021. Hier is een kwart van de straat groen geworden door een stoep weg te halen en de rijbaan iets te versmallen. Bewoners beheren dit groen zelf. De uitvoering van de 2e en 3e schakel van dit ommetje startte in december 2021: aan de Vleutenseweg maken we plantvakken in een brede stoep en knappen we het plantsoen aan de Niasstraat op. Dit plantsoen krijgt bloemrijke beplanting en een buitenlokaal. Jenaplanschool De Brug heeft meegedacht over de plannen en leerlingen gaan dit plantsoen beheren. De herinrichting van de Jakob van Lennepdwarsstraat is een voorbeeld voor anderen. Bewoners van de Oltmansstraat zijn erdoor geïnspireerd en werken samen met ons aan een plan om hun straat te vergroenen. Op het Groot-meesterplein in Noordwest is eind 2021 het werk aan een groene metamorfose gestart: zo'n 1.100 m² verharding maakt plaats voor groen, op initiatief van bewoners.

► Jacob Van Lennepdwarsstraat voor aanpassing straatprofiel met plantvak.

► Jacob Van Lennepdwarsstraat na aanpassing straatprofiel met plantvak.

Nationale Boomspiegelfeest weer succes

Op 9 oktober 2021 heeft gemeente Utrecht weer meegedaan aan de tweede editie van het Nationale Boomspiegelfeest om aandacht te vragen voor de vergroening van boomspiegels. Groene boomspiegels zien er niet alleen gezellig uit, maar ook dragen bij aan de biodiversiteit in de stad en aan klimaatadaptatie van de straat. Bovendien stimuleren en versterken we hiermee de samenwerking in de stad en het zelfbeheer van openbaar groen.

Het leverde 280 nieuwe zelfbeheerders op, die samen 370 groene boomspiegels adopteerden. Daarmee was deze editie nog succesvoller dan vorige. In de bijgesloten infographic kunt u zien hoe deze over de stad verspreid liggen. Utrecht Natuurlijk (UN) droeg zorg voor de uitvoering in Utrecht met communicatieve ondersteuning van de Stichting Guerrilla Gardeners en de gemeente Utrecht.

▼ Folder boomspiegelfeest
via Stichting Utrecht Natuurlijk
en de Stichting Guerrilla
Gardeners.

Boomspiegelfeest Zet Utrecht in bloei

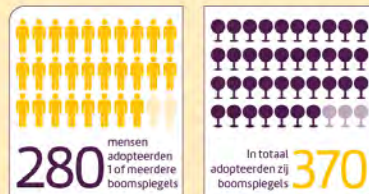
Je hebt er vast een in je buurt, een boomspiegel: de ruimte rond een boom. Vaak een stuk grond met handenpoep of voor je buurtgenoten een plek om vuilniszakken neer te zetten. Deze ruimte kun je veranderen in een feestelijk boekje voor bijen, vlinders én voor jezelf! Hoe? Door een boomspiegel te adopteren en er een tuin aan te leggen. Dat was de insteek van de campagne in aanloop naar het Boomspiegelfeest.

Lot van Hoojdorp met buurtbewoner Robin

Een week voor het Boomspiegelfeest gingen we aan de slag bij een van de meest versteende buurten van Utrecht, het plein aan de Van der Marckstraat in de Ceuzenwijk. Door de bewoners ook wel 'Betondorp' genoemd. Buurtbewoners maakten een feestje voor de beestjes in zes boomspiegels rond het plein. Wethouder Lot van Hoojdorp kwam langs om samen met buurtvergroener Robin een bijenhotel op te hangen.

"Ik vind het leuk dat we het met z'n allen doen. Er zijn mensen uit de straat die ik nog niet kende, terwijl we bij elkaar om de hoek wonen."

Recordaantal boomspiegels geadopteerd op een dag.

16 september

Op donderdag 16 september werden de meeste boomspiegels geadopteerd

53 boomspiegels

Wie een boomspiegel adopteerde, kon gratis planten ophalen op één van de vijf stadsboerderijen van Utrecht Natuurlijk.

Bak vol planten

De Spechtstraat in Utrecht

In de 1e Spechtstraat in Utrecht werden maar liefst acht boomspiegels geadopteerd. Ook de allerkleinste leverden hun bijdrage.

Nieuw aangelegde boomspiegel

Zie hier een vers aangelegde boomspiegel ter inspiratie en genot! In totaal werden er op 9 oktober door heel Nederland heen meer dan 1000 boomspiegels vergroend.

Dit project is een samenwerking tussen Guerrilla Gardeners en Utrecht Natuurlijk en wordt mede mogelijk gemaakt door de gemeente Utrecht.

Utrecht Natuurlijk
guerrilla gardeners

www.utrechtnatuurlijk.nl - www.guerrillagardeners.nl

Zeven Tiny Forests in Utrecht

In 2021 werden het zesde en zevende Tiny Forest in Utrecht aangelegd. In Overvecht aan de Van Brammendreef openden kinderen van de Cleophasschool en Spoorzicht samen met buurtbewoners 'Het Wonderlijke Bos'. En op het schoolplein van de Beatrixschool (De Meern) is 'Bea Adventure Forest' geplant. Dit Tiny Forest is geplant voordat de nieuwbouw van de school werd gerealiseerd. Bij de aanplant adopteren de leerlingen met veel enthousiasme ieder een eigen boompje die ze een naam mogen geven. Een Tiny Forest is een dichtbegroeid bosje met een buitenlokaal, waarin kinderen les over de natuur kunnen krijgen. Het is ook een ontmoetingsplek voor buurtbewoners. De aangeplante Tiny Forests worden door scholen en buurtbewoners zelf onderhouden.

► Kinderen hebben bij aanplant een boom geadopteerd die ze een naam mochten geven.

Naast educatieve en sociale waarden heeft onderzoek van Wageningen University and Research (WENR) aangetoond dat Tiny Forests ook een positief effect hebben op de biodiversiteit en klimaatadaptatie. In de periode 2019-2021 was Utrecht partnergemeente Tiny Forest, een initiatief van IVN om samen met gemeenten, buurtbewoners en scholen de natuur in de stad dichterbij te brengen. Met de aanplant van de twee genoemde Tiny Forests is Utrecht zijn belofte nagekomen uit de samenwerkingsovereenkomst partnergemeente Tiny Forest om ten minste 4 Tiny Forests te realiseren.

► Naast educatieve en sociale waarde heeft Tiny Forest ook positief effect op biodiversiteit en klimaatadaptatie.

Verbetering parken

De verbeteringen aan Park Oog in Al, het Niftarlakepark en het Hefbrugpark zijn afgerond. Bij Park Oog in Al is de dierenweide weer onderdeel van het park en is een deel van de verharding vervangen door beplanting, gras en paden. Bij het Niftarlakepark hebben we de Vecht verbreed en natuurvriendelijke oevers aangelegd, alsmede een fietsbrug en fietspad. Het Hefbrugpark is opnieuw ingericht, als onderdeel van het Ringpark Dichterswijk.

► Herinrichting Park Oog in Al.

Groene routes

De kruising tussen de zuidpunt van de Maliebaan en de Maliesingel is een stuk groener geworden met meer ruimte voor wandelaars en fietsers. Zo'n 2.000 m² asfalt in het gebied heeft plaatsgemaakt voor groen dat in de vorm van een druppel is gelegd. Het ontwerp is gebaseerd op de oorspronkelijke ontwerpen van Jan David Zocher en moet daarmee aansluiten op het naastgelegen Park Lepelenburg. Met de nieuwe inrichting lopen de twee delen van de Maliesingel beter in elkaar over. Het Malieblad is daarnaast een belangrijke schakel in de fietsroute over de singel en de zogenoemde Herenroute, de fietsroute tussen de binnenstad en de Maliebaan.

► Tekening van definitief ontwerp Malieblad met foto van de nieuwe inrichting. Oog op de tekening geeft standpunt voor de foto weer.

Groen om de stad

Utrecht werkt samen met omliggende gemeenten, de U10 en de provincie in verschillende samenstellingen aan beheer en ontwikkeling van groen en recreatiegebieden. Met de provincie en de gemeente Bunnik werkten we samen voor het gebied Amelisweerd Vechten Rijnauwen aan gebruik van een verbeterde Druktemonitor voor dit gebied.

In recreatieschap de Stichtse Groenlanden en Plassenschap Loosdrecht werkten we samen aan het verbeteren van de planning en controle cyclus en het meer gestructureerd in beeld brengen van de beheeropgaven en ontwikkelopgave voor de gezamenlijke eigendommen. In 2021 zijn belangrijke stappen gezet naar de transitie van deze beide recreatieschappen, zodat de aansturing en uitvoering in de toekomst eenvoudiger en efficiënter wordt. De in het kader van de transitie voorgestelde maatregelen kunnen in de loop van 2022 en begin 2023 na goedkeuring van de deelnemers ingevoerd worden.

► Aanleg nieuw recreatief fietspad tussen Utrecht en IJsselstein.

► Opening nieuw recreatief fietspad tussen Utrecht en IJsselstein.

Met Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten provincie en enkele buurgemeenten hebben wij een beheerovereenkomst Recreatie om de Stad. Op basis van deze overeenkomst beheerden Staatsbosbeheer o.a. Gagelbos en Natuurmonumenten delen van Haarzuilens, zodanig dat inwoners uit stad en regio veilig en plezierig gebruik kunnen maken van deze groengebieden.

Met de U10 en de provincie is samengewerkt aan opstarten van het Programma Groen Groeit Mee. Om het groen in de regio in gelijke mate mee te laten groeien met de stedelijke ontwikkeling. Als basis voor ontwikkeling van de regio en de beoogde groei van natuur en recreatiegroen om de stad wordt het Integraal Ruimtelijk Perspectief (IRP) van de U10 gebruikt. Ook is er een nieuw recreatief fietspad aangelegd tussen Utrecht en IJsselstein.

Meer bomen

In 2021 zijn in kader van de viering van Utrecht 900 jaar in 2022, de eerste 225 van in totaal 900 bomen weggegeven aan particulieren. We hebben met een bijdrage aan andere gemeentelijke projecten ruim 170 extra bomen geplant op gemeentelijke grond. Het bomenbeleid hebben we geëvalueerd en zien dat er verbeteringen mogelijk zijn om bomen te behouden, meer bomen toe te voegen en dat we meer rekening gaan houden met de waarde van de bomen.

► Succesvolle actie voor aanplanten van 900 bomen op particuliere grond.

Vergroten biodiversiteit

In kader van het Groene web doen we projecten om de biodiversiteit te vergroten en te monitoren en om de natuur dichterbij de mens te brengen. Zo hebben we de visdeurbel in de Weerdsluis gerealiseerd. De sluis vormt een knelpunt voor de migratie van vissen. Iedereen kan achter zijn scherm via een camera zien of een vis door de sluis wil en kan op de bel drukken, zodat de sluiswachter de sluis kan openen. Vanuit de hele wereld hielpen mensen mee om de vissen de sluis te laten passeren. Er was veel (internationale) media aandacht. Daarnaast konden de websitebezoekers een foto maken van de vissen, waardoor meer informatie is over de soorten en aantallen vissen die hier voorkomen.

We hebben een campagne gevoerd over beschermde planten in verharding. Deze planten hebben we met krijt omcirkeld, om aandacht te geven, dat het een beschermde plant is.

Om onze kennis te vergroten over de natuurwaarden en biodiversiteit is er onderzoek gedaan naar poelen, paddenstoelen, vleermuizen, wilde bijen, dag- en nachtvlinders en libellen. De ringslangen op de foto hieronder zijn vastgelegd bij de Faunapassage Biltse Rading die vorig jaar is aangelegd. Ook hebben we de Big30 vastgelegd, die we willen monitoring om te volgen hoe het gaat met de natuur en biodiversiteit in onze stad.

► Visdeurbel bij de Weerdsluis.

►► Campagne voor beschermde planten.

► Ringslangen bij de faunapassage aan de Biltse Rading.

Waar is in 2021 aan gewerkt?

In uitvoering

Johan Wagenaarkade

De uitvoering van de eerste fase Johan Wagenaarkade (noordelijk deel), onderdeel van het Rondje Stadseiland is in volle gang. Er komt hier ca 400 m2 extra groen. Daarnaast wordt het bestaande groen opgewaardeerd met gemengde hagen, nieuwe bomen, meerstammige heesters, hooiland en er komen plekken met bloembollen. Het wandelpad is eind 2021 aangelegd.

► Werkzaamheden voor wandelpad aan de Johan Wagenaarkade.

Kasteeltuin Nijvelt

Ook zijn we bezig met de uitvoering van Kasteeltuin Nijvelt in Vleuten de Meern. Hier wordt een oude moestuin in oude luister hersteld, een fruitboomgaard, een nieuw fietspad met 3 bruggen aangelegd, een loopbrug, en er worden nieuwe bomen toegevoegd. Door deze verbeteringen wordt het park interessanter en past het beter bij de omgeving en sluit het aan bij de historische structuren. Bij de Kasteeltuin is een bijzonder sluisje uit de 17e gevonden. Na onderzoek is deze in situ begraven.

Bijenburcht

De eerste bijenburcht wordt nu gebouwd in de stadstuin aan de Kanaalweg door een groep vrijwilligers. In maart 2022 is de opening en start van een bijencampagne.

► Illustratie Bijenburcht.

►► Realisatie Bijenburcht in de Kanaalstraat.

Vorbereiding projecten

In 2021 hebben we voorbereidingen getroffen voor een aantal projecten.

In 2022 vierten we vol trots dat Utrecht 900 jaar stadsrechten heeft. Om in de hele stad een blijvende herinnering te hebben aan 900 jaar stadsrechten, planten we in alle 10 de wijken een herinneringsboom in 2022. Dit wordt een bijzondere, groene en toegankelijke plek waar inwoners elkaar kunnen ontmoeten. Inwoners konden in juni locaties voor de bomen aandrigen. Meer dan 450 inwoners hebben dit gedaan en er zijn ruim 150 plekken voorgesteld. We hebben de plekken gecontroleerd op haalbaarheid en een geschikte plek gekozen. Daarbij hielden we rekening met de buurt, de kwaliteit van de bodem, kabels, leidingen en eventuele toekomstige plannen.

In meerdere straten en pleinen in Rivierenwijk zijn vergroeningsprojecten voorbereid. Zo staat de vergroening van het Maasplein op het punt om in uitvoering te gaan, is een ontwerp uitgewerkt voor de vergroening van de Willem Sluyterstraat, is samen met bewoners van een wooncomplex op de Amerhof een ontwerp voor een stuk openbare ruimte aldaar uitgewerkt, en is onder andere in de Amstelstraat en de Reggestraat samen met bewoners begonnen aan een ontwerp voor meer groen in de straat. In 2022 wordt in elk geval de vergroening van het Maasplein en de Willem Sluyterstraat uitgevoerd, gaan we nog meer geveltuinen aanleggen, werken we verder aan plannen voor vergroening van de Amerhof, de Reggestraat, de Amstelstraat en het 'Drakenplein', en willen we een tweede zelfbeheerproject zoals het Waalstraat-plantsoen realiseren.

In het landschap van de Kromme Rijn werkten we aan de voorbereidingen van het vergroten van de groene oevers ter hoogte van de Mytyschool en het Pieter Baancentrum en met een groene verbinding tussen Lunet 1 en 2.

In Noordwest werkten we in 2021 aan de voorbereiding voor vergroening van andere straten en plekken, zoals de Egelantierstraat waar we een overbodige fietsstrook kunnen vergroenen en er waarschijnlijk ruimte voor nieuwe bomen ontstaat.

In 2021 werkten we ook aan de uitwerking van een plan voor vergroening van het Hooghiemstaplein in de wijk Noordoost bij het Griftpark. Op initiatief van de ondernemers in het bedrijfsverzamelgebouw wordt daarbij het nu nog stenige plein heringericht met een aantal plantvakken en een wadi, wat neerkomt op zo'n 25% van het totale oppervlak.

In 2021 is het Ontwikkelkader Tuinen van Moreelse én IPvE/FO Laan van Puntenburg vastgesteld door het College

Voor de Maliebaan heeft B&W het IPvE aangeboden aan gemeenteraad.

Gemeente Utrecht

Bezoekadres: Stadsplateau 1, 3533 JE Utrecht

Postadres: Postbus 8406, 3503 RK Utrecht

Telefoon: 030 - 286 00 00